

vže zato se mora v računanji na pamet dobro vaditi: le tedaj bode računski úk res tudi praktičen, le takrat bode spolnjeval v istini pravo svojo nalogo!

Naméra računskemu pouku pa je túdi, da vsestransko vzbuja in izobrazuje duševne darí otrokove. Kakor pa zanemarjamo računanje na pamet, računski úk vže ni več popolen, torej túdi ne vsestransk, — manjka mu zdrave in umne podloge ter dostojne praktičnosti. — Čisto naravno pa je tudi, da pri pouku vporablujemo radi to, kar je v živenu važno, kar je iz živjenja vzetega, česar v živjenji potrebujemo in rabimo. Otroci vidijo domá, kako stariši merijo žito in tekočine, oni vidijo, kako računijo z novci, uteži itd. Ako torej učitelj v šoli pri računanji na vzgledih iz življenja vzetih pouk prične ter na njih poišče sè svojimi učenci pravila in zakone računarstvu, potem je gotovo le pravo zadél ter naravno in tudi pedagogično postopal. A to se dá storiti le po ustmenem, po računanji na pamet. Od „stvari“ do „znamenja“, od „vzгледа“ k zgolj pismenemu računanji: le to je prava pot!

Primerno z ustmenim se ima veršiti ob času tudi pismeno računanje. Pismeno računanje se mora vedno harmonično z ustmenim rabiti; a duša pismenemu računanji je — kakor se je dobro izrazil nek metodik — računanje na pamet. Le-tó ima nálog, da pripravlja na pismeno računanje!

Ako naj računstvo po vsem velevažen svoj smoter v národnej šoli doseže, mora se kolikor toliko gledati na dostojno gojitev računanja na pamet: tehtnih razlogov — kakor smo videli — v to je zadosti!

Najbolj večí strokovnjaki — metodiki v računstvu — ko: Diesterweg, Gruber, Hentschel, Heuser, Scholz in dr. ne mogó zadosti povdarjati važnosti, ki jo ima primerna gojitev računanja na pamet za ves vspeh v računskem úku.

C.

Dr. France Prešern.

* *
Dokler svoj jezik bo Slovan poznal,
Serce bo tvoja struna mila
Mu budila!
Leostik.

Rojen 3. dec. 1800 v Verbi, vasi duhovnije Brezniške na Gorenjskem, učil se je Fr. Ksav. Prešern najprej domá, potem v Ribnici, v Ljubljani, na Dunaju, kjer je postal l. 1828 „jezičen dohtar“; služil nekaj pri višem denarnem vradu v Ljubljani, največ pri dr. Chrobatu za spisovatelja, preselil se kot pravdosrednjik l. 1847 v Kranj, kjer je umrl 8. febr. 1849.

„Prava Prešernova podoba so njegove poezije; v njih je zajeto vse njegovo življenje“.

Zapel pa je Prešern javno l. 1827 prvo pesmico, ktera se nahaja po slovenski v Bohoričici in po nemški v *Illyr. Bl.* Nr. 2., torej koj o novem letu, s podpisom **P.**, v naslednji obliki:

Dekelcam.

Padala v pušavi mana
Izraelce je redila;
Če ni kmalo bla pobrána,
Se zastoj je rastopila.

Ko srebró se rosa bliska
Če mladi so žarki zlati,
Belj vročina če pertiska
Rosa móre koj bejžati.

Rožice cvetó veséle
Le ob času létne mlade;
Léto grom in piš perpéle,
Lépo cvetje preč jim pade.

Roža, rosa, ino mana
Tvoja je lepota dvica!
Dekelca ne bod zaspána,
Dokler ti cvetjé lica!

Fante zbéraš si prevzetna
Dokler raseš v' lepoti,
Varji, varji de perlétna
Se ne jokaš v' samoti.

An die Mädchen.

Manna gab Gott in den weiten
Oeden Wüsten Jacobs Sprossen;
Sammelten sie's nicht bey Zeiten,
So zerfloss es ungenossen.

In des jungen Morgens Kühle
Blinkt der Thau so froh und helle;
Kaum doch naht des Tages Schwüle,
Weichen muss er auf der Stelle.

Lustig treiben ihre Bläthen
Blumen in des Lenzes Wetter;
Kommt der Sommer Stürme Wüthen,
Welk und dürr sind ihre Blätter.

Wohl dem Thau, dem Manna gleichet,
Blumen gleicht der Schönheit Prangen.
Nützt sie Mädchen, eh' sie weichet,
Eh' erbleicht das Roth der Wangen.

Körbchen theilt man ohn' Erbarmen,
Spröd' und stolz so lang man blühet;
Einsam klagt ihr, lasst euch warnen,
— Wenn von euch der Reitz entfliehet.

Drugo je zagodel l. 1830 in ta je Körnerjeva: „Licova strelci“ (Lützow's wilde Jagd), s podpisom Dr. P. poslovenjena v „*Illyr. Bl.*“ Nr. 33., s prvim in zadnjim odstavkom n. pr.:

Kaj tamkej iz gojzda se v' soncu bliši?	To nemških je strelcov trop strašan,
Šum bližej bije na všesa.	Rabelne zatret' in tirane.
Šem dolí se v' verstah tamnih dervi,	Kdor ljubi nas, ta naj ne hod' obžalvan,
Pojejo rogovi, trobenta bučí,	Dežela je prosta, napočil je dan,
De duša v persih se stresa.	Rešile so smertne jo rane.
Če praša černe junake kdó,	Zató naj od vnuka do vnuka sloví,
Licova strelci silní, prederzni so to!...	Licova taki strelci prederzni so blí.

To leto — 1830 — je zrojila „*Krajnska Čbelica*“ in v l. roju so trije spevi Prešernovi, med vsemi največi in najkrepkeji: a) Slovo od mladosti (Dni mojih lepši polovica, kmalo, — Mladosti léta, kmalo ste minule! — Zató, mladost! po tvoji temni zarji — Sercé zdihvalo bode — Bog te obvarji!). — b) Povodnji mož, balada iz Valvazorja (Od nékdaj Ljubljanke lepé so slovéle, — Al lepši od Zalike ni blo nobéne — — Vertinc so tam vid'li čolnarji deréč, — Al Zalike vidil nobéden ni več.). — c) Lenora. Balada (Bürgerjeva) iz nemškiga prestavljena (Iz strašnih sanj, ko se zori, — Lenóra kviško plane — — Si trupla se znebila; — Bod' duši sodba mila!). —

Leta 1831 prikaže se v „Illyr. Bl.“ Nr. 11 prvi Prešernov sonet: „Verh sonca seje soncov cela čeda“, s podpisom Dr. Preš. — Tisto leto vzrojijo v II. „Krajnski Čbelici“ njegovi soneti: „a) Očetov naših imenitne dela; b) Verh sonca sije soncov cela čeda (nekoliko vže popravljen); c) Tak kakor hrepeni okó čolnarja; d) Kupido, ti, in tvoja lepa starka; potem e) Hčere svet. Romanca po španski šegi z' asonancami. (Ljubice pod ókno dragi — Pride marskatero nóč — — Za ženico dajte drag'mu, — Ljubi óča! me na dom!); f) Nova pisarija. Zabavljica. (Učenec. De zdaj, — ko že na Krajnskim vse pisari, — Ko bukve vsak šušmar daje med ljúdi — — Pisar. O zlati vék zdaj Mazam Krajnskim pride!). — Spev vsakteri kaže podpis Dr. P.

Vpeljava kmetijskega poduka v ljudske šole Postojnskega šolskega okraja.

(Dalje.)

A. Res je, želel bi, da ne, dokler namreč se podučevanje o kmetijstvu postavno v ljudske šole ne vpelje in ne predpiše in dokler je ta prevažen predmet tako dobro učiteljem, kakor tudi učencem le prosta briga — prosti požrtvovalni trud, — dasiravno se potreba njegova splošno priznava, ni pričakovati pravega vspeha in zaželjenega cilja; prosto delo je čestokrat zares uzorno, a skoraj še večkrat pa površno — tlačansko — le navidezno ali „švindel“.

Kakor sem uže omenil, je naš okraj — skoraj brez izjeme — kmetijski okraj; prebivalstvo njegovo navezano je na poljedelstvo, živinorejo, sadjerejo, trtorejo, deloma na gozd, nekoliko tudi na svilorejo in čebelarstvo. Se ve, da vsak okraj (šolska občina) ima še kake svoje posebnosti in potrebščine po razmerah, katere se pri kmetijskem poduku v posebni poštev jemati morajo. Vsa v „osnovi“ nahajajoča se učna tvarina ni za vsak kraj pripravna — ona je splošna — toraj naj se iz nje v vsakem kraju odbira in pri poduku vporabljuje le-to, kar krajnim potrebščinam in razmeram vgaja, in od česar ravno glavni napredek ter blagostan občinarjev — boljša prihodnost — odvisi.

Čas za kmetijski poduk naj se na vsaki šoli tukajšnjega okraja praktično osnuje. Praktičen pa bode, ako se ta poduk v pozimskem času — prvem šolskem semestru — po dve uri na teden s ponavljavnico združi, a v drugem šolskem semestru — poletni čas — pa zopet po dve uri na teden — ob nedeljah — samostalno vpelje. Pozimski čas bil bi odločen teoretičnemu kmetijskemu poduku, kateremu se po krajnih razmerah meseca svečana in sušca tudi uže nekoliko dejanskega poduka, osobito v sadjereji in poljedelstvu pridruži; poletni čas služil bi pa za praktično in teoretično-praktično podučevanje, nekaj naj se izvršuje v